

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2019 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 18.5.2020 § 7 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 1.6.2020 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2019

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitys kaupunginhallitukselle Vantaan kaupungin arviointikertomuksesta 2019

Opetuslautakunta 14.9.2020 § 7
VD/5592/00.03.00.00/2020

Sisältökohta 2.1 Emokaupungin ja koko konsernin talous

Tiivistelmäkohta 1.

Vuonna 2019 Vantaan, kuten lähes koko kuntakentän, taloudellinen tilanne heikkeni. Kaupungin tilinpäätös oli tappiollinen ja lainakanta kasvoi. Tilikauden tulos oli selvästi heikompi kuin alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin. Vuoden aikana taloudellisen tilanteen heikkenemiseen kaupungissa reagoitiin talousarviomuutoksilla ja muutetun talousarvion raameissa pysyttiin. Tilinpäätöksen tulosta osaltaan heikensi verohallinnon verokorttiuudistuksen ennakonpidätystavan muutos, jonka vuoksi ennakkoveroja kertyi kaikille kunnille arvioitua vähemmän. Lopullisesti kertymävaje korjaantuu vasta vuoden 2020 kesällä verotuksen valmistuessa. Samalla kaupungin asukasluku kasvoi edelleen voimakkaasti. Rakentaminen jatkui vielä vilkkaana ja asuntoja valmistui yli 5 000. Tosin rakentaminen alkoi loppuvuodesta hiipua ja myös kaupungin maanmyyntitulot jäivät selvästi tavoitellusta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että väestönkasvu on huomioitu toimialan talousarviossa. Vuonna 2019 toimiala pysyi muutetun talousarvion raameissa.

Sisältökohta 1.2 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2019 tavoitteiden toteutumisesta ja tiivistelmäkohta 2

Tiivistelmäkohta 2.

Kaupungin valtuustokauden strategian 2018–2021 keskeisinä tavoitteita ovat kaupungin talouden tasapainosta huolehtiminen, kaupungin tiivistäminen, elinvoiman ja vetovoiman parantaminen, asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluiden kehittäminen uudistavalla ja osallistavalla otteella.

Myönteisenä kehityksenä voidaan todeta, että tarkastuslautakunnan kaupunginvaltuutetuille suorittaman kyselyn perusteella Vantaalla erityisesti tavoitteiden yhteys kunnan strategiaan oli noussut merkittävästi. Toinen merkittävä kohoaminen oli tapahtunut väittämän ”koen voivani vaikuttaa tavoitteiden asettamista koskevassa päätöksenteossa” kohdalla, sillä Vantaalla kohonnut muutosprosentti oli korkein kyselyyn osallistuneista kaupungeista.

Strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi valtuusto asettaa vuosittain sitovat tavoitteet. Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan sitovista tavoitteista oli toteutunut täysin 19, osittain 10 ja 3 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Yksi tavoite ei ollut arvioitavissa. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kuuden tavoitteen toteumasta ja lisäksi yhden tavoitteen osalta huomautettiin tavoitteen mittarista. Vuosien 2018-2019 strategisista vuositavoitteista oli raportoinnin mukaan toteutunut kokonaan tai osittain noin 86 prosenttia.

Kehityskohteeksi tavoitteiden osalta on tarkastuslautakunta nostanut erityisesti tavoitteiden raportoinnin selkeyden ja täsmällisyyden parantamisen.

Sisältökohdan teksti Kasvatuksen ja oppimisen toimialan osalta:

Sitova tavoite 12.1 Ennaltaehkäistään ja puututaan kiusaamiseen ja väkivaltaan

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Kaikkien toimintayksiköiden, myös vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmiin on kirjattu kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Koulukiusaamisen väheneminen kouluterveyskyselyn ”kiusattuna vähintään kerran viikossa %”indikaattorilla mitattuna.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan

Raportoinnissa on laaja selostus eri toimintayksiköiden kiusaamista ehkäisevien toimenpiteiden mukaan ottamisesta yksiköiden toimintasuunnitelmiin. Lopuksi todetaan, että osassa vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmissa on kiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä. Tavoitteena oli, että kaikissa vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmissa on kirjattuna kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Koska näin on vain osassa, tavoitteen tämä osa ei toteutunut. Tavoitteen toisen osan raportoinnissa ilmenee, että kouluterveyskyselyn 2019 perusteella kiusaamista kokeneiden alakoululaisten määrä oli lisääntynyt edellisestä kouluterveyskyselystä, näin myös tämä osio tavoitteesta jäi toteutumatta. Tarkastuslautakunta katsoo näin, että tavoite ei toteutunut lainkaan.

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kuuden tavoitteen toteuma-arviosta. Kolmessa tapauksessa oli kyse tarkalleen määritetystä tavoitearvosta, jota ei ollut saavutettu ja lautakunta katsoi, että nämä tavoitteet eivät toteutuneet lainkaan. Lisäksi yhdessä tavoitteessa (koulukiusaamisen) kahdesta mittarista vain osa toisesta mittarista toteutui ja lautakunta katsoi, että tavoite ei kokonaisuutena toteutunut lainkaan. Yhden tavoitteen osalta (sisäilmakorjaustoimenpiteiden onnistuminen) ei raportoinnissa kerrottu mittarin toteutumisesta, joten arviointia ei voinut tehdä ja yhden kokonaan toteutuneeksi raportoidun tavoitteen (Apotti) kaikki osat eivät olleet vuoden 2019 aikana toteutuneet. Lisäksi yhden tavoitteen mittariksi oli otettu mittari, joka ei kuulunut tavoitteen mittaristoon (MAL-tavoite).

Suositukset:

Jos tavoite sisältää useita mittareita, joista vain osa toteutuu, lautakunta suosittelee merkitsemään mittarien tilannearvioon mitkä mittarit toteutuivat ja mitkä eivät (esimerkkinä tavoite 7.1).

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että huomioi jatkossa tarkemmin useamman mittarin sisältävän tavoitteen raportoinnissa tarkastuslautakunnan suosituksen merkintätavasta. Suosituksen mukainen mittarikohtainen merkintätapa on jo käytössä tavoitteiden raportointiin tarkoitetussa Targetor-järjestelmässä, mutta tilinpäätökseen on raportoitu aiemmin vain koko tavoitteen toteutuminen.

Sisältökohta 9.1 Tikkurilan päiväkot, investointiarviointi ja tiivistelmäkohta 15

Tiivistelmäkohta 15.

Tikkurilan päiväkodin pintamateriaaleihin, ilmanvaihtoon ja akustiikkaan kiinnitettiin paljon huomiota ja rakentaminen tehtiin sääsuojatusti. Kolmikerroksinen rakennus on tehty tavoitellen tilojen muuntojoustavuutta. Rakennushankkeen loppukustannusennuste näyttäisi jäävän alle tavoitehinnan. Päiväkodissa otettiin käyttöön kokeiluna kahden johtajan malli, jossa pedagogiikan ja asiakkuuksien johtaminen on eriytetty henkilöstön, talouden ja tukipalveluiden johtamisesta.

Lisäksi arviointikertomukset sivut 75-77, joista johtopäätökset alla:

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset:

Tikkurilan päiväkot on Vantaan kaupungin ensimmäinen kolmikerroksinen päiväkot. Laskennallinen tilapaikkamäärä on 256 ja kerrosneliöitä on noin 2 300. Todellinen lapsimäärä tulee olemaan noin 218.

Investoinnin hyväksytty tavoitehinta oli 7,98 miljoonaa euroa. Rakentamisen aloitusajankohtaan suhdannekorjattu tavoitehinta oli 8,42 miljoonaa euroa. Hankkeen loppukustannusennuste on arviointiajankohtana noin 7,5 miljoonaa euroa, joka aloittaa tavoitehinnan noin 900 000 euroa ja on myös alkuperäistä hyväksyttyä tavoitehintaa alempi.

Rakennuksen pintamateriaaleihin, ilmanvaihtoon ja akustiikkaan kiinnitettiin paljon huomiota ja rakentamisaikana huolehdittiin sääsuojauksesta. Tilat ovat esteettiset ja miellyttävät sekä helposti muunneltavissa. Sisäänkäynnit, joita päiväkodissa on useita, on keskusta-alueella pidettävä turvallisuussyistä lukittuina. Tämä aiheuttaa omat rajoituksensa erityisesti iltapäivisin lasten hakutilanteissa. Toisaalta omat sisäänkäynnit tuovat hallittavuutta lasten liikkumiseen.

Investointi vaikuttaa onnistuneelta niin suunnittelun, rakennuttamisen kuin kustannustenhallinnan osalta.

Tikkurilan päiväkodin tavoitteena on toimia joustavasti poikkeava-aikaisen hoidon järjestämiseksi, eli jokaiseen ryhmään pystytään ottamaan lapsia myös iltahoitotarpeella. Erillisiä iltahoitoryhmiä ei ole perustettu. Kasvavassa kaupungissa iltahoitopaikkojen turvaaminen on tärkeää.

Päiväkodissa kokeillaan kahden johtajan mallia, jonka tavoitteena on luoda suuriin päiväko-
teihin vaihtoehtoinen johtamismalli päiväkodinjohtaja – varajohtaja -mallin tilalle. Hallinnolli-
sen työn määrä on suuri, joten on järkevää kokeilla pedagogisen ja asiakkuuksiin liittyvän ja
muun johtamisen eriyttämistä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että Tikkurilan päiväkodissa vakinaistettiin
1.8.2020 alkaen kahden päiväkodin johtajan malli.

Tikkurilan päiväkodin johtamisen pilottia arvioitiin henkilöstölle suunnatulla Webropol- kyse-
lyllä, Tikkurilan päiväkodin johtajien Swot-analyysillä sekä varhaiskasvatuksen johtoryh-
mässä. Kahden päiväkodin johtajan mallin todettiin vahvistavan niin toimintayksikön pedago-
giikan toteutumista, asiakastyötä, henkilöstön tukemista palvelussuhdeasioissa, talousjohta-
mista kuin yhteistyötä tukipalveluiden kanssa suuressa toimintayksikössä.

Hyvien kokemusten perusteella varhaiskasvatuksen johtoryhmä päätti, että toimintamalli ote-
taan varhaiskasvatuksessa käyttöön suurissa, yli 250 paikkaisissa päiväkodeissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan selvitys kaupunginhallitukselle Vantaan kaupungin arviointikertomuksesta 2019

Sosiaali- ja terveyslautakunta 14.9.2020 § 7
VD/7317/00.03.00.00/2020

TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Tiivistelmä nro. 2

Kaupungin valtuustokauden strategian 2018–2021 keskeisinä tavoitteita ovat kaupungin talouden tasapainosta huolehtiminen, kaupungin tiivistäminen, elinvoiman ja vetovoiman parantaminen, asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluiden kehittäminen uudistavalla ja osallistavalla otteella.

Myönteisenä kehityksenä voidaan todeta, että tarkastuslautakunnan kaupunginvaltuutetuille suorittaman kyselyn perusteella Vantaalla erityisesti tavoitteiden yhteys kunnan strategiaan oli noussut merkittävästi. Toinen merkittävä kohoaminen oli tapahtunut väittämän ”koen voivani vaikuttaa tavoitteiden asettamista koskevassa päätöksenteossa” kohdalla, sillä Vantaalla kohonnut muutosprosentti oli korkein kyselyyn osallistuneista kaupungeista.

Strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi valtuusto asettaa vuosittain sitovat tavoitteet. Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan sitovista tavoitteista oli toteutunut täysin 19, osittain 10 ja 3 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Yksi tavoite ei ollut arvioitavissa. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kuuden tavoitteen toteumasta ja lisäksi yhden tavoitteen osalta huomautettiin tavoitteen mittarista. Vuosien 2018-2019 strategisista vuositavoitteista oli raportoinnin mukaan toteutunut kokonaan tai osittain noin 86 prosenttia. Kehityskohteeksi tavoitteiden osalta on tarkastuslautakunta nostanut erityisesti tavoitteiden raportoinnin selkeyden ja täsmällisyyden parantamisen.

Johtopäätökset: Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kuuden tavoitteen toteuma-arviosta. Kolmessa tapauksessa oli kyse tarkalleen määritetystä tavoitearvosta, jota ei oltu saavutettu ja lautakunta katsoi, että nämä tavoitteet eivät toteutuneet lainkaan. Lisäksi yhdessä tavoitteessa (koulukiusaamisen) kahdesta mittarista vain osa toisesta mittarista toteutui ja lautakunta katsoi, että tavoite ei kokonaisuutena toteutunut lainkaan. Yhden tavoitteen osalta (sisäilmakorjaustoimenpiteiden onnistuminen) ei raportoinnissa kerrottu mittarin toteutumisesta, joten arviointia ei voinut tehdä ja yhden kokonaan toteutuneeksi raportoidun tavoitteen (Apotti) kaikki osat eivät olleet vuoden 2019 aikana toteutuneet. Lisäksi yhden tavoitteen mittariksi oli otettu mittari, joka ei kuulunut tavoitteen mittaristoon (MAL-tavoite).

Suositukset: Jos tavoite sisältää useita mittareita, joista vain osa toteutuu, lautakunta suosittelee merkitsemään mittarien tilannearvioon mitkä mittarit toteutuivat ja mitkä eivät (esimerkkinä tavoite 7.1).

Vastaus:

Tarkastuslautakunnalla on huomautettavaa tai se on eri mieltä kahden sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle vastuutetun v. 2019 sitovan tavoitteen raportoinnista:

- Tavoite 12.3 Nykyistä suurempi osa ikääntyneistä asuu kotona (toimiala raportoinut osittain toteutuneeksi).
- Tavoite 16.1 Uuden asiakas- ja potilastilastojärjestelmän onnistunut käyttöönotto (toimiala raportoinut kokonaan toteutuneeksi).

Tavoitteen 12.3 osalta tarkastuslautakunta toteaa: ”Raportoinnin mukaan omassa kodissa kotihoidon turvin tai ilman palveluja asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus oli 93,2 prosenttia vuonna 2019. Vaikka määrä oli hieman nousut, tavoitearvoa ei saavutettu ja tavoite ei toteutunut lainkaan.”

Tavoitteen 16.1 osalta tarkastuslautakunta toteaa: ”Raportoinnissa todetaan, että osa järjestelmän toiminnallisuudesta siirtyi käyttöön otettavaksi vuoden 2020 puolella ja järjestelmän korjaukset ja optimointi jatkuvat edelleen. Tarkastuslautakunta toteaa, että raportoinnin perusteella käyttöönotto ei kokonaisuudessaan toteutunut aikataulun mukaan ja tavoite toteutui näin osittain.”

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnat tavoitteiden saavuttamisen asteesta ovat olleet liian suotuisat. Määrälliset tavoitteet ovat helposti mitattavia ja seurannan kannalta selkeitä, mutta kunnianhimoisesti asetettuina myös hyvin vaativia yksiselitteisyydessään. Apotti-tavoitteen osalta toimiala oli arvioinut tavoitteen toteutuneeksi perustuen kahteen onnistuneeseen käyttöönottoon v. 2019 aikana, mutta kuten arviointikertomuksessa todetaan, käyttöönotto ei ole toteutunut kokonaisuudessaan ja tavoite toteutui siltä osin vain osittain.

Toimiala tarkastelee jatkossa entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta.

TERVEYDENHUOLLON SÄHKÖISET ASIOINTIPALVELUT s. 39

Tiivistelmä nro 6

Terveydenhuollon sähköisten asiointipalvelujen saatavuutta tarkasteltiin

pääkaupunkiseudun kaupunkien ja HUSin tarkastustoimien yhdessä toteuttamassa arvioinnissa. Sähköinen asiointi kehittyy vauhdilla, mutta perinteisten palvelukanavien tarve on selvästi yhä olemassa. Vantaan osalta sähköiset terveyspalvelut ja niiden jatkokehittäminen nojaavat pitkälti Apotin Maisa-asiakasportaaliin.

Johtopäätökset: Terveystieteiden sähköisiä asiointipalveluita on arvioinnin perusteella melko kattavasti käytössä. Sähköisten palvelujen olemassaolo on edesauttanut palvelujen tarjoamista oikea-aikaisesti. Kaikilla asiakkailla ei ole syystä tai toisesta mahdollisuutta hyödyntää sähköisiä palveluita, jolloin heillä on mahdollisuus asioida perinteisten palvelukanavien kautta tai hyödyntää puolesta asiointia. Palvelujen saavutettavuutta rajoittaa jonkin verran se, ettei kaikkia palveluita ole tarjolla yhtä kattavasti suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Kaikissa palveluissa ei myöskään ole vielä huomioitu selkokieliä.

Sähköiset asiointipalvelut toimivat osaltaan omahoidon tukena. Asiakkaan tuottamaa tietoa voidaan myös hyödyntää osana omahoitoa. Esimerkiksi sähköisillä esitetietolomakkeilla saatujen tietojen perusteella voidaan suunnitella vastaanoton tai hoidon toteutusta. Asiakkaan tuottamaa tietoa ei vielä kuitenkaan laajamittaisesti hyödynnetä. Hyödynnettävyyttä hankaloittaa esimerkiksi se, etteivät tiedot siirry aina automaattisesti järjestelmien välillä. Nykitekniikka, kuten verensokerinseurantalaite, tarjoaa uusia mahdollisuuksia diabeetikoiden hoidon ja verensokerin seurantaan ja mahdollistaa paremman hoitotasapainon saavuttamisen. Arvioinnin kohteissa kriteerit seurantalaitteiden saamiseen ovat samantyyppisiä keskenään ja noudattavat Käypä hoito -suosituksia.

Sähköisistä asiointipalveluista kerätään tietoa asiakaspalautteiden avulla. Saadun palautteen perusteella palveluita kehitetään. Asiakkaita myös osallistetaan mahdollisuuksien mukaan palvelujen suunnitteluun.

Tietoturva ja tietosuojat vaikuttavat asiakaskokemukseen. Niillä on myös merkitystä siihen, luottavatko käyttäjät palveluihin. Arvioinnin perusteella tietoturva- ja tietosuojakysymykset on kattavasti huomioitu terveydenhuollon sähköisissä asiointipalveluissa. Potilaan tuottaman terveystiedon omistajuus nousee jatkossa esille tietoturva- ja tietosuojanäkökulmista.

Arvioinnin perusteella sähköiset asiointipalvelut ovat vähentäneet jonkin verran potilaskäyntien ja puhelinkontaktien määrää. Sähköinen asiointi on tuonut helpotusta erityisesti asiakasnäkökulmasta tarjoamalla asiakkailla uuden ajasta ja paikasta riippumattoman vaihtoehtoisen palvelukanavan. Tilastojen perusteella sähköisen asiointin arvioidaan lisääntyvän vuosittain. Tämän arvioinnin perusteella sähköisillä asiointipalveluilla on mahdollista saavuttaa joissakin tapauksissa samat tai jopa paremmat terveyshyödyt kuin perinteisillä palveluilla. Sähköisten asiointipalvelujen vaikutus työn tehokkuuteen ei kuitenkaan ole aivan yksiselitteistä. Sähköiset palvelut ovat uusi

kanava, joka ei välttämättä poista, korvaa tai vähennä muuta tekemistä. Sähköisten palvelujen onnistunut ja vaikuttava käyttöönotto edellyttää terveydenhuollon toimintayksiköiden prosessien päivittämistä sekä henkilöstön digiosaamisen vahvistamista. Sähköisten palvelujen vakiinnuttua, niillä on mahdollista vaikuttaa työn tehokkuuteen ja resurssien uudelleen kohdentamiseen.

Vantaan tarkastuslautakunta toteaa, että Apotin käyttöönottoa ei voi pitää kaikilta osilta onnistuneena. Järjestelmä ei vastaa sille annettuja tavoitteita kaikilta osin ja vastaa eri käyttäjätahojen tarpeisiin eri tavoin.

Suositukset: Sähköisten asiointipalveluiden saavutettavuudessa tulee jatkossa huomioida paremmin käyttäjien erilaiset vammat ja rajoitteet.

Sähköisten palveluiden saavutettavuus ja niihin liittyvät neuvonta- ja tukipalvelut yhdenvertaisesti suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi tulee turvata. Sähköisissä asiointipalveluissa tulee tavoitella selkokielisyyttä.

Sähköisten asiointipalvelujen löydettävyyteen kaupunkien ja HUSin verkkosivuilta tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota.

Perinteisten palvelukanavien käyttö tulee mahdollistaa jatkossakin eri asiakasryhmien yhdenvertaisuuden toteutumisen varmistamiseksi.

Käyttäjien havaitsemiin Apotin ongelmiin on kiinnitettävä erityistä huomiota ja korjattava järjestelmän toiminnan ongelmat.

Vastaus:

Kaupungin tulee huomioida sähköisten palveluiden saatavuus saavutettavuusdirektiivin mukaisesti siten, että kuka tahansa voisi niitä käyttää ja ymmärtää, mitä niissä sanotaan. Esimerkkejä huomioitavista ryhmistä ovat autismikirjon ihmiset, ruudunlukijan käyttäjät, heikkonäköiset, ihmiset, joilla on motorisia rajoitteita, kuurot ja kuulovammaiset, lukivaikeuksia omaavat. Kaupungin nettisivu-uudistuksessa saavutettavuuteen ja löydettävyyteen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota.

Apotin Maisan sivustolta löytyy saavutettavuusseloste. Myös Apotin omistaja-organisaatiot pyrkivät takaamaan Maisa-palvelun saavutettavuuden EU:n saavutettavuusdirektiivin ja lain digitaalisten palveluiden tarjoamisesta mukaisesti.

Apottia koskevat palautteet käydään läpi ja analysoidaan ensin Vantaan digitaalisissa palveluissa. Palautteisiin pyritään reagoimaan mahdollisimman ripeästi ja asiakasvastausten selkeyteen panostetaan. Mikäli palautteen käsittely edellyttää lisäselvityksiä, annetaan asiakkaalle ohjeet jatkotoimenpiteitä varten. Vantaan palveluita koskevat hyödylliset toiminnalliset muutokset pyritään

toteuttamaan saman tien. Teknistä muutosta edellyttävät havainnot ja ehdotukset käsitellään yhdessä toimittajan kanssa. Siinä yhteydessä arvioidaan, mikä niiden toteutuskelpoisuus, mahdollinen tekninen ratkaisu ja toteutusaikataulu olisi. Toteuttamiskelpoiset ideat päätyvät usein tuotekehitysjonoon.

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, sähköisten kanavien käyttöönotto ei välttämättä poista, korvaa tai vähennä muuta tekemistä. Perinteisten palvelukanavien, kuten puhelimen tai kirjepostin välityksellä ja kasvokkain tapahtuvien kontaktien mahdollisuutta ylläpidetään terveyspalveluissa jatkossakin.

10 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Tehostetun palveluasumisen valvonta s. 78

Tiivistelmä nro 16

Tarkastuslautakunta käsitteli tehostetun palveluasumisen valvontaa vuoden 2018 arviointikertomuksessaan ja jatkoi nyt seurannalla, miten valvonnassa on edetty vuoden 2019 aikana. Valvontaa tehostettiin ja erityisasumisen yksikkö teki jokaiseen oman toiminnan yksikköön ja ostopalveluyksikköön ennalta ilmoittamattoman valvontakäynnin vuoden aikana.

Johtopäätökset: Valvontaa on vuoden 2019 aikana tehostettu. Vantaa teki vuonna 2019 yhteensä 99 valvonta- ja tarkastuskäyntiä vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköihin (41 käyntiä vuonna 2018). Valvonnasta raportoitiin kuukausittain sosiaali- ja terveyslautakunnalle ja lautakunnan päätöksen mukaisesti jokaiseen omana toimintana toteutettuun ja ostopalveluna hankittuun tehostetun palveluasumisen yksikköön sekä muihin valvonnan piirissä oleviin tehostetun palveluasumisen yksiköihin tehtiin vähintään yksi ennalta ilmoittamaton valvontakäynti. Erityisasumisen oma laadunvalvonta pystyy reagoimaan tilanteisiin nopeasti.

Vastaus:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, valvontaa on vuoden 2019 aikana tehostettu esimerkiksi lisäämällä ennalta ilmoittamaton valvontakäynti kaikkiin erityisasumisen yksiköihin, ja erityisasumisen oma laadunvalvonta pystyy reagoimaan tilanteisiin nopeasti. Valvonnasta myös raportoitiin kuukausittain sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Omaishoidon tuki s. 80

Tiivistelmä nro 17

Omaishoidon tuki turvaa monessa tilanteessa asiakkaan kotona asumisen edellytyksiä ja on myös inhimillinen vaihtoehto, edellyttäen, että omaishoitajien riittävästä tuesta huolehditaan. Vuoden 2019 asiakaskyselyssä esiin nousseisiin parannuskohteisiin kannattaa panostaa.

Johtopäätökset: Omaishoidon tuki muodostuu hoidettavalle annettavista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja hoitotehtävää tukevista palveluista. Vuoden 2019 aikana toteutetun omaishoidon asiakaskyselyn perusteella tärkeimpänä tukimuotona pidettiin omaishoitajan vapaita. Ikääntyneiden, yli 75-vuotiaiden kohdalla omaishoidon tuen vapaiden käyttöprosentti on korkea, suurin osa käyttää vapaapäivänsä jollakin tavalla. Ikääntyneiden osalta vapaiden pitämisen eri vaihtoehtoja löytyy hyvin. Vammaisten omaishoitoperheissä ja erityisesti pitkäaikaissairaiden lasten osalta vapaiden pitäminen on vähäisempää. Heille sopivia lyhytaikaishoidon paikkoja on vähän. Lisäksi palveluohjausta tulisi kehittää heidän osaltaan.

Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen etuus, johon varattu määräraha on parina viime vuonna ylittynyt. Palvelutarpeen kasvua ei ole pystytty ennakoimaan ja raskashoitoisten hoidettavien osuus on kasvanut, kun asiakkaaksi on tullut esimerkiksi paljon hoitoa ja tukipalveluja tarvitsevia lapsia. Palvelukokonaisuus tulisi kuitenkin kalliimmaksi, jos omaishoidettava siirtyisi ympärivuorokautiseen hoitoon määrärahan loputtua.

Vantaan omaishoidon huomattavasti muita kuusikkokuntia alhaisemmat kustannukset asiakasta kohti johtuvat siitä, että omaishoidon tuen myöntäminen on kiireämpää kuin muissa suurissa kaupungeissa.

Suositukset: Asiakaskyselyn pohjalta parannettaviksi asioiksi nostettiin palvelun muuttaminen reaktiivisesta proaktiiviseksi, palkkion mahdollistaman tuen ja hyödyn maksimointi sekä pitkäaikaissairaiden lasten omaishoitajien palvelut. Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten lyhytaikaishoidon paikkoja on vähän. Näihin on syytä panostaa.

Omaishoidon tuen tarpeen ennakointiin on kiinnitettävä tarkempaa huomiota talousarviovalmistelussa. Erittäin ongelmallisena voi pitää tilannetta, jossa omaishoidon tuen määrärahat loppuvat kesken vuoden.

Vastaus:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, vuoden 2019 aikana toteutetun asiakaskyselyn perusteella omaishoitajan vapaita pidettiin tärkeimpänä tukimuotona ja ikääntyneiden omaishoitajien osalta omaishoidon tuen vapaiden käyttöprosentti on korkea. Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lapsiperheiden osalta

vapaiden pitäminen on vähäisempää, ja heille sopivia lyhytaikaishoidon paikkoja on vähän. Vanhus- ja vammaispalveluissa lähdetään lisäämään vammaisten lyhytaikaishoidon paikkoja omaan toimintaan kuusi (6) kappaletta. Palveluohjausta tehostetaan omaishoitajien vapaapäivien käytön kannustamiseksi, erilaisia vaihtoehtoja löytyy myös lapsiperheille.

Vantaalaisille omaishoidon tuen asiakkaille on avattu Facebook-sivusto, jota kautta voidaan tiedottaa ja kehittää uudenlaista palveluohjausta asiakkaille. Asiakasohjeita selkokielistetään ja käännetään mahdollisuuksien mukaan eri kielille.

Omaishoidon tuen tarpeen ennakointiin pyritään panostamaan talousarviovalmistelussa; palvelutarpeen kasvun ennakointi on haastavaa vakavien sairastumisten ja vammautumisten osalta. Seuraamme omaishoidon tuen määrärahojen käyttöä tehostetusti vuonna 2020.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys kaupunginhallitukselle Vantaan kaupungin arviointikertomuksesta 2019

Kaupunkisuunnittelulautakunta 8.9.2020 § 6

Ympäristölautakunta 10.9.2020 § 4

Tekninen lautakunta 9.9.2020 § 5

VD/7109/00.03.00.00/2020

Kaupunkiympäristön toimialaa koskevat tiivistelmän kohdat 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14 ja 15

Kohta 1. Vuonna 2019 Vantaan, kuten lähes koko kuntakentän, taloudellinen tilanne heikkeni. Kaupungin tilinpäätös oli tappiollinen ja lainakanta kasvoi. Tilikauden tulos oli selvästi heikempi kuin alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin. Vuoden aikana taloudellisen tilanteen heikkenemiseen kaupungissa reagoitiin talousarviomuutoksilla ja muutetun talousarvion raameissa pysyttiin. Tilinpäätöksen tulosta osaltaan heikensi verohallinnon verokorttiusdistuksen ennakonpidätystavan muutos, jonka vuoksi ennakkoveroja kertyi kaikille kunnille arvioitua vähemmän. Lopullisesti kertymävaje korjaantuu vasta vuoden 2020 kesällä verotuksen valmistuessa. Samalla kaupungin asukasluku kasvoi edelleen voimakkaasti. Rakentaminen jatkui vielä vilkkaana ja asuntoja valmistui yli 5 000. Tosin rakentaminen alkoi loppuvuodesta hiipua ja myös kaupungin maanmyyntitulot jäivät selvästi tavoitellusta.

Toimiala:

Maanmyyntitulo jäi vuoden 2019 osalta saavuttamatta markkinakysynnän heikkenemisen johdosta. Myytävää tonttivarantoa ja tehtyjä tonttien varauspäätöksiä oli riittävästi asetettuun tavoitteeseen nähden. Hankkeet eivät kuitenkaan lähteneet kysynnän puutteen johdosta liikkeelle ja vuoden aikana suuri osa varauksista jatkettiin 2020 puolelle.

Kohta 2. Kaupungin valtuustokauden strategian 2018–2021 keskeisinä tavoitteita ovat kaupungin talouden tasapainosta huolehtiminen, kaupungin tiivistäminen, elinvoiman ja vetovoiman parantaminen, asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluiden kehittämisen uudistavalla ja osallistavalla otteella.

Myönteisenä kehityksenä voidaan todeta, että tarkastuslautakunnan kaupunginvaltuutetuille suorittaman kyselyn perusteella Vantaalla erityisesti tavoitteiden yhteys kunnan strategiaan oli noussut merkittävästi. Toinen merkittävä kohoaminen oli tapahtunut väittämän ”koen voivani vaikuttaa tavoitteiden asettamista koskevassa päätöksenteossa” kohdalla, sillä Vantaalla kohonnut muutosprosentti oli korkein kyselyyn osallistuneista kaupungeista. Strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi valtuusto asettaa vuosittain sitovat tavoitteet. Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan sitovista tavoitteista oli toteutunut täysin 19, osittain 10 ja 3 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Yksi tavoite ei ollut arvioitavissa. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kuuden tavoitteen toteumasta ja lisäksi yhden tavoitteen osalta huomautettiin tavoitteen mittarista. Vuosien 2018-2019 strategisista vuositavoitteista oli raportoinnin mukaan toteutunut kokonaan tai osittain noin 86 prosenttia. Kehitys- kohteeksi tavoitteiden osalta on tarkastuslautakunta nostanut erityisesti tavoitteiden raportoinnin selkeyden ja täsmällisyyden parantamisen.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala pyrkii parantamaan tavoitteiden mittareita, jotta toteutumista olisi helpompi arvioida.

Kohta 3. HSL otti vuonna 2019 käyttöön uuden vyöhykejärjestelmään perustuvan hinnoittelun. Kuntayhtymän talous toteutui talousarviota positiivisempana ja asiakastyytyväisyys näyttää pienen notkahduksen jälkeen olevan hyvällä tasolla.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Kohta 4. Vantaa vaikuttaa joukkoliikenteeseen omistajaohjauksen keinoin sekä antamalla lausuntonsa HSL:n suunnitelmista ja osallistumalla erilaisiin seudullisiin yhteistyö- ja seurantaryhmiin. Linjastosuunnitelmissa ja linjojen kehittämisessä huomioidaan kaupungin tarpeita ja kehittyminen. Tällä hetkellä suunnitteilla oleva Vantaan ratikka tulee toteutuessaan olemaan Vantaalla kehäradan jälkeen suurin yksittäinen joukkoliikenteeseen vaikuttava yhteys.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Kohta 10. Kaupunkisuunnittelun tulosalueella on merkittävä rooli kaupunkiympäristön rakentumisessa. Vuonna 2019 kaavoituksella tiivistettiin kaupunkirakennetta ja tätä kautta pyrittiin lisäämään kaupungin keskustojen ja koko kaupungin elinvoimaa pitäen samalla huolta luontoarvojen säilyttämisestä. Vuonna 2019 saatiin valmisteltua uusi yleiskaava ja kaava on nyt luonnosvaiheessa. Kaavalla haetaan ratkaisuja kaupungin voimakkaaseen kasvuun. Kaavassa ohjataan kasvua pitkälti nykyiseen rakenteeseen sitä uudistaen ja samalla luontoarvoja säästäen.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Kohta 11. Kuntatekniikan keskuksen talouden tavoitteet toteutuivat sekä käyttötaloudessa että investoinneissa. Hiili-neutraalisuustavoitetta toteutetaan resurssiviisauden tiekartan mukaisesti.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Kohta 12. Varikolla hoidetaan keskitetysti kaupungin ajoneuvo-, kone- ja lisälaittekaluston hankinta ja hallinnointi. Keskittämisen ansiosta kaupungilla on yhtenäiset toimintatavat ajoneuvokalustoaan koskevissa asioissa. Jatkossa yhtenä isona haasteena on saada muutettua resurssiviisauden tiekartan tavoitteen mukaisesti kaikki kaupungin ajoneuvot vaihtoehtoisia

polttoaineita/käyttövoimaa käyttäviksi. Varikolla on jo aloitettu toimenpiteet ajoneuvokaluston päästöjen pienentämiseksi ja tavoitteen saavuttamiseksi.

Toimiala:

Varikko seuraa tiivistä ajoneuvokaluston kehitystä ja edistää aktiivisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintaa ja käyttöönottoa. Kaupunki siirtyy käyttämään dieselkäyttöisissä ajoneuvoissaan uusiutuvaa biodieseliä, mikä alentaa tuntuvasti kaupungin ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjä. Raskaan kuorma-autokaluston uusiutuvan biodieselin käyttöä pyritään laajentamaan noin puoleen kaupungin käyttämästä dieselistä sitä mukaa kun polttoaineen saatavuus paranee. Muutoksella saadaan alennettua kaupungin hiilidioksidipäästöjä lähes 770 000 hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuodessa.

Raskaan kaluston globaaleilta valmistajilta ei toistaiseksi löydy vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävää kalustoa tai tarjontaa on hyvin kapeaa, toisin kuin linja-autojen osalta, mutta liisäntyvän kysynnän uskotaan lisäävän myös tarjontaa. Syyskuussa 2020 kaupunki on allekirjoittamassa Päästötön työmaa - Kestävien hankintojen green deal –sopimuksen, joka osallistaa asiaan ryhtiä ja lisää näkyvyyttä.

Kohta 13. Maankäytön talous- ja hallintopalvelujen tulosalueella on tärkeä tukirooli koko toimialan toiminnassa. Tulosalueella on muun muassa valmisteltu koko toimialan digisuunnitelmaa ja kehitetty toimialan talousprosesseja pyrkien parantamaan etenkin talouden ennustettavuutta. Koko kaupungin kannalta tärkeä toimenpide on ollut sisäilmakorjauksiin ja sisäilma-asioihin liittyvän viestinnän lisääminen ja kyseisen viestinnän ajantasaisuuden parantaminen.

Toimiala:

Toimialan yhteistä digisuunnitelmaa on täydennetty osaamiskartoituksella. Näin pyritään vahvistamaan toimialan sisäistä yhteistyötä ja osaamisen jakamista, sekä lisäämään henkilökunnan osaamista räätälöidyillä koulutuksilla.

Sisäilma- ja rakennetutkimukset tehdään koko rakennuksessa, joten rakennusten kunto ja korjaustarpeet saadaan selville kattavasti. Luotettavien tutkimustulosten perusteella on helppoa tiedottaa käyttäjille tilanteesta. Kun sisäilmahaittojen syyt ovat löytyneet, käyttäjien huoli on vähentynyt. Vuoden 2019 aikana tehtiin sisäilmatutkimuksista ja -korjauksista 145 sisäilmatiedotetta kaikkiaan 80 kohteeseen. Oppilaitosten ja päiväkotien tiedotteet julkaistaan Vantaa.fi-sivustolla. Kaupunkitasoisia sisäilmatiedotteita julkaistiin kahdeksan kappaletta. Tiedotteita tekevät tilakeskuksen sisäilma-asiantuntijat ja sisäilmatiedottaja.

Keväällä 2019 julkaistiin ja uutisoitiin kuntien sisäilmaverkoston ohjeistus ja Sisäilmayhdistyksen suositus ilmanvaihdon käyntiajoista, joita myös Vantaa noudattaa.

Kaupunki selvitti kesällä 2019 uusien määräysten mukaisesti työpaikkojensa radonmittaustarpeen ja teki suunnitelman yli 250 rakennuksen mittauksista. Mittauksista tiedotettiin laajasti sekä ulkoisessa että sisäisessä tiedotuksessa. Mittaushanke kestää suunnitelman mukaan kolme vuotta.

Kohta 14. Kiinteistöt ja asuminen -tulosalueen toiminta auttaa osaltaan luomaan edellytyksiä kaupungin tasapainoiselle rakentumiselle. Tulosalue oli edistämässä useita tavoitteita, joilla toteutetaan pitkävaikutteisesti kaupungin kehitystä. Näistä tavoitteista kaupungin maanmyyntitavoitteesta jäätin heikentyneen markkinatilanteen vuoksi, mutta

maankäyttökorvaukset ja maanvuokratulot kasvoivat edelleen. Alueellisen segregaaation estämisen kannalta voidaan positiivisena nähdä vuonna 2019 uusien asuntojen hallintamuotojen tasainen jakauma: omistusasuntoja 49 prosenttia ja vuokra-asuntoja 51 prosenttia. Tulosalue on myös mukana Vantaan resurssiviisauden tiekartan toteutuksessa, jota se on tukenut muun muassa edellyttämällä tontinluovutusehdoissa entistä energiatehokkaampaa rakentamista.

Toimiala:

2018 Valtuuston hyväksymä Vantaan maa- ja asuntopoliittiset linjaukset on ollut erinomainen lähtökohta osaltaan toteuttaa kaupungin pitkäjänteistä kehitystä. Näistä linjauksista systemaattisesti kiinnipitäminen on täysin oleellista jatkossakin, jotta esimerkiksi asuntojen hallintamuotojen tasaisesta jakaumasta voidaan pitää jatkossakin kiinni. Maanvuokratulojen systemaattinen nostaminen on yksi keino tasapainottaa kaupungin helposti ennustettavaa tulopuolta, kun maanmyyntitulot ovat markkinakysynnän varassa ja tämän johdosta vaikeasti ennustettavissa.

Kohta 15. Tikkurilan päiväkodin pintamateriaaleihin, ilmanvaihtoon ja akustiikkaan kiinnitettiin paljon huomiota ja rakentaminen tehtiin sääsuojatusti. Kolmikerroksinen rakennus on tehty tavoitellen tilojen muuntojoustavuutta. Rakennushankkeen loppukustannusennuste näyttäisi jäävän alle tavoitehinnan. Päiväkodissa otettiin käyttöön kokeiluna kahden johtajan malli, jossa pedagogiikan ja asiakkuuksien johtaminen on eriytetty henkilöstön, talouden ja tukipalveluiden johtamisesta.

Toimiala:

Tikkurilan päiväkotitoiminta valmistui hieman tavoiteaikataulusta myöhässä syksyllä 2019. Muilta osin hankkeelle asetetut tavoitteet saavutettiin. Tavoitehinta alittui noin 10 %:lla tiukalla suunnittelun ja toteutuksen ohjauksella.

Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2019 tavoitteiden toteutumisesta

Sitova tavoite 4.1. Vantaa on hiilineutraali vuonna 2030

Kasvihuonekaasupäästöt 0,927 miljoonaa ekvivalenttitonnia on kirjattu tarkastuskertomuksessa vuoden 2018 tavoitteeksi. Kriteeri (0,927) on vuoden 2019 tavoite, ei vuoden 2018. Vuoden 2018 luku (1,078) on lähtötaso vuodelle 2019. Sitovien tavoitteiden taulukossa tavoitetason 2019 kohdalla sulussa mainittu vuosi 2018 tarkoittaa, että siihen vuoteen verrataan.

Kasvihuonekaasujen lähtötaso vuonna 2018 oli 1,078 miljoonaa ekvivalenttia. Vuoden 2019 päästöt olivat 0,982 miljoonaa ekvivalenttia eli tavoitetaso toteutui täysin.

HSY:n lopulliset laskemat valmistuivat toukokuussa 2020 ja niiden mukaan vuoden 2019 kasvihuonekaasupäästöt olivat 0,982 milj ekvivalenttitonnia eli asetettu tavoite (0,927) vuodelle 2019 ylitettiin. Tavoitteena oli -7% vähenemä, mutta se oli eduksemme -9%.

HSY:n lopullisten laskemien mukaan tavoite toteutui täysin. Vielä alkuvuonna arvioimme, että tavoite toteutuisi vain osittain.

Sitova tavoite 6.1 MAL-tavoitteet toteutuvat ja uusi MAL-sopimusesitys valmistuu

Pientalotonttien seuranta on ollut kaupungille yksi tärkeäksi koettu mittari. Vaikka se ei kuulu MAL-tavoitteisiin on mittari sopinut teemallisesti tähän kategoriaan. Analyysi kaavoituksen riittävydestä on oikea.

Sitova tavoite 15.1. Sisäilmakorjaustoimenpiteet kohteissa onnistuivat

Teknisestä näkökulmasta katsottuna korjaustoimenpiteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellulla tavalla ja kohdekohtaisten tietojen perusteella sisäilmatilanne on parantunut korjaustoimenpiteiden jälkeen. Koska vertailukelpoisia oirekyselyitä ei ole ollut mahdollista toteuttaa, ei sisäilmaoireiden muutosta voida yksiselitteisesti osoittaa.

Kaupunkikulttuurin toimialan selvitys kaupunginhallitukselle Vantaan kaupungin arviointikertomuksesta 2019

Vapaa-ajan lautakunta 7.10.2020 § 7
VD/8097/00.03.00.00/2019

1.2 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2019 tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kuuden sitovan tavoitteen toteuma-arviosta. Kolmessa tapauksessa oli kyse tarkalleen määritetystä tavoitearvosta, jota ei oltu saavutettu ja lautakunta katsoi, että nämä tavoitteet eivät toteutuneet lainkaan. Lisäksi yhdessä tavoitteessa (koulukiusaamisen) kahdesta mittarista vain osa toisesta mittarista toteutui ja lautakunta katsoi, että tavoite ei kokonaisuutena toteutunut lainkaan. Yhden tavoitteen osalta (sisäilma- ja raajojen onnistuminen) ei raportoinnissa kerrottu mittarin toteutumisesta, joten arviointia ei voinut tehdä ja yhden kokonaan toteutuneeksi raportoidun tavoitteen (Apotti) kaikki osat eivät olleet vuoden 2019 aikana toteutuneet. Lisäksi yhden tavoitteen mittariksi oli otettu mittari, joka ei kuulunut tavoitteen mittaristoon (MAL-tavoite). Jos tavoite sisältää useita mittareita, joista vain osa toteutuu, lautakunta suosittelee merkitsemään mittarien tilanearvioon mitkä mittarit toteutuivat ja mitkä eivät.

Sisältökohdat kaupunkikulttuurin toimialan kannalta:

Sitova tavoite 1.1 Hallittu käyttötalouden menokehitys

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Toimintamenojen kasvu on talousarvion 2019 mukainen.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Toimintamenojen kasvuksi alkuperäisessä talousarviossa oli arvioitu 6,2 prosenttia vuoden 2018 tilinpäätökseen nähden. Toteutunut kasvu oli 6,7 prosenttia. Muutetussa talousarviossa menokasvuksi arvioitiin 7,8 prosenttia vuoden 2018 tilinpäätökseen nähden. Vaikka muutetun talousarvion raameissa pysyttiin, tarkastuslautakunta katsoo, että tavoite koski nimenomaan alkuperäistä talousarviota, jolloin tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitova tavoite 12.1 Ennaltaehkäistään ja puututaan kiusaamiseen ja väkivaltaan

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Kaikkien toimintayksiköiden, myös vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmiin on kirjattu kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan
Koulukiusaamisen väheneminen kouluterveyskyselyn ”kiasattuna vähintään kerran viikossa %”indikaattorilla mitattuna.		

Raportoinnissa on laaja selostus eri toimintayksiköiden kiusaamista ehkäisevien toimenpiteiden mukaan ottamisesta yksiköiden toimintasuunnitelmiin. Lopuksi todetaan, että osassa vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmissa on kiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä. Tavoitteena oli, että kaikissa vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmissa on kirjattuna kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Koska näin on vain osassa, tavoitteen tämä osa ei toteutunut. Tavoitteen toisen osan raportoinnissa ilmenee, että kouluterveyskyselyn 2019 perusteella kiusaamista kokeneiden alakoululaisten määrä oli lisääntynyt edellisestä kouluterveyskyselystä, näin myös tämä osio tavoitteesta jäi toteutumatta. Tarkastuslautakunta katsoo näin, että tavoite ei toteutunut lainkaan.

Kaupunkikulttuuri toteaa, että toimialan lisätalousarviotarpeet muodostuvat vuosittain valtaosin budjetoimattomien kehittämishankkeiden aiheuttamista tuloista ja menoista. Hankekokonaisuuden vaikutuksia pyritään ennakoimaan talousarviovalmistelussa mahdollisimman tarkasti. Lisätalousarviomenettely mahdollistaa vuoden aikana avautuvat ennakoimattomat rahoitusmahdollisuudet.

Kiusaamiseen puuttuminen ja kiusaamisen ehkäisy sisältyvät toiminnan arvopohjaan ja kuuluvat kiinteänä osana kaupunkikulttuurin palvelutoimintaan. Toimintayksiköiden toimintasuunnitelmien laajuudessa ja kirjaustavoissa on huomattavia eroja. Esim. aikuisopiston järjestysäännöissä on kielletty kaikki kiusaaminen ja nuorisopalveluissa toimenpiteitä on mietitty jokaisessa toimintayksikössä. Liikuntapalveluiden hankesuunnitelmiin on kirjattu kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Jatkossa yksiköiden toimintasuunnitelmia ryhdytään kirjaamaan systemaattisemmin ja tämä asia huomioidaan toimenpiteissä.

1.3 Strategisten vuositavoitteiden yhteenvetoa 2018-2019

Vantaalla on asetettu vuosina 2018–2019 yhteensä 64 strategista tavoitetta. Tavoitteet jaakaantuvat kuuteen strategian painopistealueeseen. Raportoinnin mukaan tavoitteista oli toteutunut kokonaan tai osittain noin 86 prosenttia ja 13 prosenttia ei toteutunut lainkaan ja yhtä tavoitetta ei voinut arvioida. Kuudesta strategian painopistealueesta neljässä yli 80 prosenttia tavoitteista oli toteutunut täysin tai osittain. Haasteelliseksi tavoitteeksi on tässä vaiheessa osoittautunut huostaanottojen tarpeen vähentämiseen liittyvä tavoite, joka ei ole kumpanakaan vuotena toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta antoi tarkastelujaksona

huomautuksen yhteensä noin 27 prosenttiin tavoitteista. Huomautuksia on annettu tavoitteiden raportointiin, mittarointiin tai muusta syystä. Raportoinnin osalta huomautukset koskivat epätasällisyyksiä ja myös joidenkin tavoitteiden osalta toivottiin lisää täsmällisyyttä ja selkeyttä.

Kaupunkikulttuuri toteaa, että huomioi jatkossa tarkemmin useamman mittarin sisältävän tavoitteen raportoinnissa tarkastuslautakunnan suosituksen merkintätavasta. Suosituksen mukainen mittarikohtainen merkintätapa on jo käytössä tavoitteiden raportointiin tarkoitetussa TargetorPro-järjestelmässä, mutta tilinpäätökseen on raportoitu aiemmin vain koko tavoitteen toteutuminen.

2.1 Emokaupungin talous ja tilinpäätös

Vantaan kaupungin talouden kehitys kääntyi selvästi negatiiviseksi vuonna 2019. Talouden heikkenemiseen vaikutti yhtenä suurena, kaupungista riippumattomana tekijänä myös verokorttiuudistuksen ennakonpidätystavan muutos, jonka aiheuttama vaje vuoden 2019 verotuloille korjaantuu vasta vuoden 2020 kesällä verotuksen valmistuessa. Huonontuvaan taloustilanteeseen varauduttiin kaupungissa talousarviomuutoksilla ja muutetun talousarvion raameissa pysyttiin. Lainamäärä lisääntyi, joskin pitkäaikainen lainakanta kasvoi kuitenkin melko maltillisesti. Suuri lainamäärä on iso riskitekijä kaupungin taloudessa.

Kaupunkikulttuuri toteaa, että väestönkasvu ja sen aiheuttamat palvelutarpeen kasvu on huomioitu toimialan talousarviossa. Vuonna 2019 toimiala pysyi muutetun talousarvion raameissa.

2.4 Investoinnit

Investointien tulorahoitusprosentti jäi 2019 vuonna 31,4 prosenttiin. Kaupungin lainamäärä nousi 43,2 miljoonaa. Investointitaso tulee jatkossa taloussuunnitelman arvion mukaan hieman nousemaan viimeisinä suunnitelmavuosina, mutta investointien tulorahoitusprosentin ennakoita paranevan. Kuitenkin myös lainakannan ennakoita taloussuunnitelmakaudella 2020–2023 vuosittain hieman kasvavan.

Kaupunkikulttuuri toteaa, että toimialan investointiesitykset johtuvat kaupungin poikkeuksellisen voimakkaasta kasvusta, joka edellyttää uusien palvelurakennusten rakentamisesta sekä uusille että tiivistyville asuinalueille. Lisäksi usean toimitilan kohdalla korjausrakentamisen tarve on kasvanut ja kumuloituu nyt lähivuosina, johtuen mm. kiinteistöjen ylläpidon mukaisen elinkaarikorjausten ja aiempien vuosien matalan investointitason aiheuttamista tarpeista.